

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)
_____ (Остапчук А.Д.)

“ ____ ” _____ 2021_ р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та зовнішньоекономічної
діяльності

Протокол № _____ від “ ____ ” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри
_____ (Луцьк В.В.)

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП _____

Гарант ОП

_____ (Ковтун О.А.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»

спеціальність 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма _____ Адміністративний менеджмент

факультет _____ аграрного менеджменту

(назва факультету)

Розробники: к.е.н., доцент Коваленко Н.О.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

„Бізнес-планування”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Галузь знань	07 „Управління та адміністрування”	
Спеціальність	073 – «Менеджмент»	
Освітньо-професійна програма	Адміністративний менеджмент	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	– (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	20 год.	
Практичні, семінарські заняття	20 год.	
Лабораторні заняття	_____ год.	
Самостійна робота	_____80_____ год.	
Індивідуальні завдання	_____ год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год. _____1,5_____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основна мета запропонованого курсу, який є логічним продовженням курсів з економіки виробництва та бізнес-менеджменту, полягає у отриманні студентами знань про об’єктивні закономірності, умови, процеси і специфічні особливості економічної діяльності та розвитку сільського господарства, а також набуття навиків їх практичного застосування для визначення оптимальної організації підприємства.

Завдання дисципліни:

1. Знання основ організації виробництва та підприємницької діяльності, а також уявлення про поширені на практиці порівняльні статичні способи аналізу й планування:

- методичні основи
  - кошторис підприємства
  - програмне планування I і II
  - лінійне програмування
2. Знання теоретичних основ фінансування:
- поняття й цілі фінансування
  - форми фінансування: фінансування за рахунок власного й залученого капіталу, внутрішнє та зовнішнє фінансування
  - форми кредиту та витрати на кредит
  - ефективна відсоткова ставка, вплив низьких кредитів, сплата кредиту та ступінь інфляції, ліквідність, коротко- та довгострокове фінансове планування
  - відхилення від правил фінансування
3. Вміння застосувати практично-орієнтовані методи й можливості планування:
- спрощене планування підприємства на основі співставних маржинальних доходів (з конкретними прикладами) та за допомогою програмного планування
  - методи планування виробництва та підприємницької діяльності, у т.ч. планування інвестицій та фінансування з практичними прикладами і з використанням ЕОМ (план розвитку підприємства)
  - методи оцінки економічних переваг можливих альтернатив в окремих галузях (програмне планування I)
4. Здатність за допомогою простих методів планування оцінити можливості пристосування підприємств до мінливих екологічних та економічних умов зовнішнього середовища; структура та особливості різних форм підприємств у аграрному секторі (сільськогосподарська статистика):
- можливості підвищення доходів сільськогосподарських підприємств шляхом раціоналізації, горизонтальної та вертикальної інтеграції, розширення та комбінації доходів
  - спосіб дій при плануванні підприємства
5. Вміння проводити обґрунтований аналіз підприємств на основі результатів господарського планування
- економічно обґрунтоване визначення прибутку від виробничої та господарської діяльності
  - визначення об'єктно-орієнтованого прибутку
  - аналіз рентабельності та найважливіших факторів впливу
  - показники стабільності у сфері майна і доходів
  - показники ліквідності на момент та за період часу.

Студенти повинні **знати** про основні взаємозв'язки на загальновиробничому рівні, для того щоб зуміти вирішити важливі проблеми планування роботи сільськогосподарських, аграрно-індустріальних та аграрно-торгівельних підприємств.

Студенти повинні **вміти** скласти фактичний план, оптимізаційний план та плани розвитку підприємства, а також супроводжуючі фінансові плани.

Основна мета запропонованого курсу, який є логічним продовженням курсів з економіки виробництва та бізнес-менеджменту, полягає у отриманні студентами знань про об'єктивні закономірності, умови, процеси і специфічні особливості економічної діяльності та розвитку сільського господарства, а також набуття навиків їх практичного застосування для визначення оптимальної організації підприємства.

Набуття компетентностей

Компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК№2	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог
ЗК№4	Здатність мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді
Фахові компетентності спеціальності (СК)	
СК№1	Вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до міжнародних стандартів
СК№2	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани
СК№4	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації
СК№9	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію
СК№10	Здатність управляти організацією та її розвитком
СК№11	Здатність до ведення бізнесу в правовому полі

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Планування підприємства. Характеристика підприємства.												
Тема 1. Планування підприємства: проведення планування та загальні економічні принципи	14	2	2	-	-	10						
Тема 2. Характеристика підприємства	16	3	3	-	-	10						
Разом за змістовим модулем 1	30	5	5			20						
Змістовний модуль 2. Аналіз виробництва та господарської діяльності підприємства. Найважливіші методи планування.												
Тема 3. Аналіз виробництва та господарської діяльності підприємства	19	2	2	-	-	15						
Тема 4. Огляд найважливіших методів планування	21	3	3	-	-	15						
Тема 5. Ознайомлення з роботою програми виробничого планування МАХ	25	5	5	-	-	15						
Тема 6. Ознайомлення з роботою програми виробничого планування ВЕР	20	5	5	-	-	15						
Разом за змістовим модулем 2	90	15	15			60						
Усього годин	120	40	40			80						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оптимізація виробничо-економічних показників підприємства за допомогою програмного планування I і II	2
2	Ознайомлення з роботою програми виробничого планування МАХ	4
3	Виконання окремих завдань з виробничого планування за допомогою програмного пакету МАХ	4
4	Порівняння статичного та динамічного розрахунку ефективності інвестицій з використанням окремих фінансово-математичних факторів (придбання міні-автобуса). Визначення тривалості інвестиційного проекту (інвестиції в багаторічні культури)	4
5	Мультиперіодична калькуляція рентабельності на прикладі інвестицій в техніку та споруди	4
6	Порівняльний аналіз статичних та динамічних розрахунків ефективності інвестицій у зерносховище	2
7	Розрахунок системи показників для складання планів підприємства	2
8	Ознайомлення з роботою програми виробничого планування ВЕР	4
9	Калькуляція показників рентабельності, стабільності та ліквідності підприємства за допомогою програмного пакету ВЕР	4
	разом	30

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Запитання до іспиту з дисципліни

«Бізнес-планування»

1. Принцип граничної вартості
2. Принцип альтернативних витрат
3. Диспропорційні витрати виробництва
4. Базис для порівняння заходів у виробничому плануванні
5. Загальний хід планування діяльності підприємства
6. Загальна характеристика підприємства

7. Виробничі фактори на підприємстві
8. Показники забезпеченості господарства земельними ресурсами
9. Показники забезпеченості робочою силою
10. Майно і капітал
11. Інші виробничі обмеження господарської діяльності
12. Квантифікація виробничих процесів
13. Визначення виробничих показників для Факт-підприємства
14. Аналіз господарської діяльності підприємства
15. Визначення додаткових виробничих процесів
16. Співставлення можливих виробничих процесів на підприємстві
17. Співставлення планів господарства: оптимізоване Факт-підприємство, плани розвитку господарства
18. Поглиблені спеціальні аналізи планів розвитку підприємства
19. Оцінка планів підприємства і вибір “оптимального” плану
20. Джерела даних для планування господарської діяльності
21. Методологія визначення прибутку
22. Вартість факторів виробництва
23. Показники рентабельності та суть рентабельності
24. Чистий прибуток
25. Доход виробництва
26. Окупність факторів виробництва
27. Рентабельність капіталу
28. Рентабельність використання робочої сили
29. Нетто-рентабельність
30. Фактори впливу на рентабельність підприємства
31. Суть поняття стабільності господарства
32. Показники стабільності за майновим критерієм оцінки
33. Зміна розміру власного капіталу
34. Частка залученого капіталу і покриття залученого капіталу
35. Забезпеченість підприємства основними засобами
36. Ступінь зносу основних засобів
37. Показники стабільності за критерієм доходності
38. Показник частки прибутку
39. Показник частки маржинального доходу
40. Суть ліквідності, класифікація показників ліквідності
41. Показники ліквідності на певний момент часу
42. Показники ліквідності за певний період
43. Пороги і резерви платіжної здатності
44. Фінансовий потенціал підприємства
45. Причини недостатньої ліквідності
46. Класифікація різних методів планування господарської діяльності
47. Розмежування статичного і мультиперіодичного методів планування
48. Момент складання плану і базовий момент
49. Методи статичного планування діяльності підприємства
50. Складання кошторису підприємства

- 51.Програмне планування I, II
- 52.Лінійне програмування
- 53.Поняття і причини інвестування
- 54.Поняття і випадки фінансування
- 55.Класифікація форм фінансування
- 56.Власне фінансування: внутрішнє, зовнішнє
- 57.Залучене фінансування: кредитування, консолідація, особливі форми залученого фінансування
- 58.Визначення і класифікація кредитів
- 59.Форми кредитування
- 60.Поняття платіжної здатності
- 61.Забезпечення кредитів
- 62.Витрати на кредит (ефективна відсоткова ставка)
- 63.Пільгове кредитування
- 64.Кредитні платежі та інфляція
- 65.Правила фінансування
- 66.Грошовий кошторис і фінансове планування
- 67.Коротко- та довгострокове фінансове планування
- 68.Заходи щодо забезпечення потреби в капіталі
- 69.Поняття Cash Flow I, II, III, IV
- 70.Методика визначення та інтерпретація розрахункових відсоткових ставок для Cash Flow I, II, III, IV
- 71.Структура і призначення програм виробничого планування MAX, BEP

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Магістр ОП Адміністративний менеджмент	Кафедра адміністративного менеджменту та ЗЕД навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 3 з дисципліни Бізнес-планування	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) (ПІБ) " " травня 20 р.
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Етапи господарського планування.			
2. Програмне планування I.			
<i>Тестові завдання різних типів</i>			

1. Які показники необхідно визначити для заключної оцінки результатів планування:
1) стабільності
2) рентабельності
3) ліквідності
2. Маржинальний доход агрегованого процесу обчислюється шляхом визначення:
1) маржинального доходу тваринництва і позитивного маржинального доходу необхідного для нього корму
2) маржинального доходу рослинництва
3) маржинального доходу необхідного корму
4) маржинального доходу тваринництва і негативного маржинального доходу необхідного для нього корму
3. Неоплачувана робоча сила — це ті робітники:
1) для яких в підприємстві не передбачена заробітна плата,
2) які отримують свої доходи з прибутку,

3) як правило, вони є членами сім'ї власника підприємства.	
4. На основі типового результату можна проводити аналіз діяльності підприємства:	
1) за три роки	
2) за два роки	
3) за один рік	
4) за чотири роки	
5. За допомогою аналізу рентабельності визначають:	
1) чи забезпечується покриття витрат на використанні власні фактори виробництва (власний капітал, власна робоча сила - середні показники для даного регіону, які можуть бути отриманим при альтернативному використанні факторів)	
2) чому відшкодування витрат не є достатнім	
3) які є можливості для підвищення рентабельності підприємства	
4) всі варіанти вірні	
6. Прибуток являє собою:	
1) плату за фактори, які ще не були винагороджені	
2) є центральним показником економічної ефективності підприємства в цілому	
3) є позитивним показником економічної ефективності підприємства в цілому	
4) є винагородою підприємця	
7. Рентабельність використання робочої сили розраховується	
1) який дохід було отримано від застосування праці і в якому відношенні знаходиться цей дохід до використаної праці	
2) який дохід було отримано від оплати праці і в якому відношенні знаходиться цей дохід до використаної праці	
3) який дохід було отримано від застосування праці і в якому відношенні знаходиться цей прибуток до використаної праці	
4) який дохід було отримано від застосування праці і в якому відношенні знаходиться цей дохід до затрат	
8. Який показник показує, на яку суму зміниться загальний прибуток господарства при розширенні виробництва, якщо всі необхідні непропорційні (постійні) ресурси ще є у вільному розпорядженні?	
9. Знайдіть відповідності:	
A. Змінні витрати	1) витрати на використання капіталу, страхові, податкові відрахування і витрати утримання
B. Постійні витрати	2) витрати, пов'язані із технічним обслуговуванням основного засобу, витрати на ремонт, витрати на придбання паливо-мастильних матеріалів
10. Знайдіть відповідності:	
A. Надходження – це:	1) платіжні засоби, що проходять через касу або банк і виплати по кредитах
B. Виручка – це:	2) платіжні засоби, що надходять підприємству через банк або касу
C. Виплати – це:	3) надходження по кредитах
	4) грошова вартість вироблених продуктів і послуг

8. Методи навчання. Лекції, практичні і семінарські заняття, кейси, самостійна робота, курсовий проект.

9. Форми контролю. екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінка національна	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

10. Методичне забезпечення

1. Коваленко Н.О. Методичні рекомендації щодо застосування програми «Прийняття управлінських рішень «МАХ»»: Навчальне видання.- К.: «ЦП «Компринт». 2019. 42 с.
2. Коваленко Н.О.. Методичні рекомендації щодо застосування програми «Прийняття управлінських рішень «ВЕР»»: Навчальне видання.- К.: «ЦП «Компринт». 2019. 27 с.
3. Коваленко Н.О. Методичні рекомендації по розробці курсових проектів з дисципліни «Планування і організація підприємства». К.: «ЦП «Компринт». 2019. 11 с.

Рекомендована література

Базова

1. Фермер: базовий рівень. Том 1./ Бекман К., Бреккер Й. та ін. К.: Интас, 2014. 625 с.
2. Фермер: професійний рівень. Том 2./ Бекман К., Бреккер Й. та ін. Суми: Університетська книга, 2014. 601 с.
3. Організація і управління виробництвом [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих аграрних навчальних закладів/ О. Ю. Єрмаков [та ін.] ; За ред. О. Ю. Єрмакова ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. К. : НУБіП України, 2016. 350 с.
4. Ігор Должанський, Тетяна Загорна. Бізнес-план. Технологія розробки. Центр навчальної літератури. 2019. 384 с.
5. Михайло Галушак, Андрій Оксентюк, Ігор Гевко. Організація виробництва у прикладах та задачах. Кондор. 2018. 214 с.

Додаткова

6. Deutsch-English-Russisch-Ukrainisches Wörterbuch für Ökonomie/ Prof. Dr. H. Ströbel, Dr. L. Chomenko, C. Schuh, N. Zynych. Winnyzja: NOWA KNYHA, 2003. 327 S.

11. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua
2. www.ukrstat.gov.ua
3. www.fao.org
4. www.bank.gov.ua

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Планування підприємства: загальні економічні принципи та методика проведення

Принцип граничної вартості дозволяє досліджувати вплив дуже малих змін в організації виробництва на успіх підприємства. Варіанти змін в організації підприємства можна віднести до однієї з наступних трьох площин:

а) Оптимальна величина витрат.

При визначенні оптимальної величини витрат мова йде про кількісні і вартісні відносини між продуктом і необхідними для його виробництва засобами виробництва (факторами).

б) Оптимальне складання витрат (оптимальна комбінація факторів). (Відношення-фактор-фактор)

в) Оптимальний напрямок виробництва (оптимальна виробнича комбінація)

Виробничо-економічні відносини переносяться також у сферу відносин між виробленими продуктами. Розширення одного виробничого процесу замість іншого з економічної точки зору має сенс, якщо додатковий прибуток ("граничний прибуток") раширеного виробничого процесу покриває мінімальні витрати ("граничні витрати").

Максимальний прибуток (оптимальна організація виробництва) лише в тому випадку може бути досягнута, якщо одночасно у всіх площинах розгляду виконуються принципи граничної вартості. Практично цього навряд чи можна досягти, тому що рівноправні фактори у всіх трьох площинах впливають один на одного. Тому в даному практичному плануванні підприємства мова йде про те, щоб як можна більше наблизити калькуляцію витрат до оптимуму. За допомогою застосування комплексних математичних

методів, як наприклад, лінійне програмування, при відповідній побудові моделі можна досягти найбільш близького оптимуму.

Лекція 2. Характеристика підприємства

Інформаційні джерела, які необхідні для планування, прийняття рішень і контролю або в роботі консультативної служби можуть бути різними по своїй природі.

Джерела даних класифікуються в такий спосіб:

- Первинні дані: самостійно зібрані дані.
- Вторинні дані: несамостійно зібрані дані (наприклад, дані бух.обліку).
- Характерні для підприємств дані: взяті з певного підприємства.
- Нормативні дані: середні дані, передбачувані дані, наближені і дослідні та т.п.

Як основні дані бажано використовувати:

-- по можливості більше характерних для підприємства і вторинних даних,

-- по необхідності вторинні і нормативні дані.

Нормативні дані використовуються тільки в тому випадку, якщо неможливо розрахувати характерні для конкретного підприємства дані або це пов'язано з великими витратами.

У тому випадку, коли вже ведеться бух.облік, то важливі показники необхідно порівняти з даними обліку або точніше підкріпити їх даними обліку.

Збір даних

При проведенні планування підприємства велику допомогу надають збірники даних, що містять наступну інформацію:

а) поточні ціни і витрати важливих виробничих засобів і продуктів, а також прогноз цінового розвитку;

б) актуальні і типові для регіону розрахунки маржинального доходу сільськогосподарських виробничих процесів, що після доповнення специфічними для підприємства показниками, представляють ситуацію подальшого розвитку;

в) опис виробничої техніки для описаних під пунктом б) типових процесів, щоб натуральні і монетарні дані по можливості можна було застосувати до конкретної виробничої ситуації;

г) виробничо-економічні плани для типових господарств, що відносяться до консультативної області, які по можливості з точними плановими процесами складаються на базі ретельно розрахованих даних;

д) статистичні дані для припущення величини постійних витрат/

Лекція 3. Огляд найважливіших методів планування

Повна калькуляція для підприємства в цілому краща, якщо плановані заходи за допомогою численних внутрішньогосподарських зв'язків мають вплив на кілька галузей виробництва. Якщо ж планування проводиться для окремого ізольованого об'єкта, то достатньо здійснити часткову калькуляцію.

Якщо у фазі введення якого-небудь планованого заходу можна очікувати стабільного господарського результату, то доцільно застосовувати статичні розрахунки, оскільки цьому сприяє стабільне співвідношення витрат і виручки. У випадках, коли витрати і виручка мають велике часове розходження (наприклад, багаторічні культури), де фаза введення дуже довго триває або де повинно бути враховане підвищення цін, доцільною є мультиперіодична калькуляція.

Розрахунок методом констатації вимагає менших витрат часу АН обчислення, ніж розрахунок методом оптимізації. При методі констатації економіст задає визначену ситуацію, успіх якої він потім доводить за допомогою обчислень. Тобто мова йде про так званий метод "проб", що не допускається при оптимізації. Навпаки, при методі оптимізації організація підприємства є результатом, а не основою для планування, що повинна бути встановлена для досягнення визначеної мети (наприклад, максимізації прибутку). Для того, щоб досягти цієї мети необхідно керуватися принципами калькуляції, що потребують великих обчислень і тимчасових витрат. При плануванні усього виробничого процесу підприємства особливо доцільне застосування розрахунків маржинального доходу, тому що маржинальний дохід надає об'єктивну інформацію про відносні переваги однієї галузі виробництва над іншою.

Лекція 4. Основи лінійного програмування

У планово-економічній практиці найбільш розроблені і поширені методи, які забезпечують рішення задач, що відносяться до класу лінійного програмування. Під методами лінійного програмування розуміють такі програми математичних дій, що дозволяють визначати оптимальні рішення різних економічних задач, умови яких виражені (сформульовані) у вигляді системи лінійних рівнянь і нерівностей, а цільова настанова — у вигляді лінійної функції.

Методи рішення задач лінійного програмування поєднують ряд алгоритмів, з яких найбільше часто використовуються алгоритми методу послідовного поліпшення плану (симплекс-метод) і розподільчий метод.

В галузі аграрного виробництва методами лінійного програмування вирішуються такі задачі:

найбільш доцільного розподілу виробничих ресурсів (землі, праці, техніки і т.д.) з метою максимального збільшення виробництва сільськогосподарської продукції;

досягнення заданих обсягів виробництва з мінімальними витратами виробничих ресурсів;

ефективне управління виробництвом і найкраща організація виробничих процесів при мінімальних витратах праці, грошово-матеріальних засобів і часу.

Така загальна класифікація охоплює всі можливі випадки постановки задач у планово-економічній практиці, якщо розглядати ці випадки з позицій можливих показників якості рішення задач.

Лекція 5. Управлінський аналіз господарської діяльності

Метою управлінського аналізу підприємства та підприємницької діяльності є:

- відображення загального стану господарства на певний момент часу;
- проведення економіко-організаційного та соціально-економічного аналізу проблем підприємства (чи підприємця);
- визначення вихідних пунктів для покращення стану господарства (пошук можливостей для подальшого розвитку господарства)

В цілому аналіз проводиться за трьома напрямками :

- аналіз рентабельності;
- аналіз стабільності;
- аналіз ліквідності.

Ці аналізи проводяться на основі різних показників. Частіше вони є відносними величинами, за допомогою яких можуть бути краще оцінені результати підприємницької діяльності (наприклад, співвідношення трудового доходу і залученої робочої сили, прибутку і залученого капіталу тощо).

Для оцінки цих показників часто потрібно застосовувати принцип порівняння:

- вертикальне порівняння (щорічні співставлення) та
- горизонтальне порівняння (порівняння однакових господарств).